

V Bruseli 13. júna 2022
(OR. fr, en)

9766/22

ECOFIN 555
UEM 159
SOC 350
EMPL 232
COMPET 453
ENV 554
EDUC 223
RECH 346
ENER 262
JAI 817
GENDER 95
ANTIDISCRIM 75
JEUN 106
SAN 351

POZNÁMKA

Od: Generálny sekretariát Rady

Komu: Výbor stálych predstaviteľov/Rada

Č. dok. Kom.: 9419/22 - COM(2022) 621 final

Predmet: Odporúčanie na ODPORÚČANIE RADY, ktoré sa týka národného programu reforiem Holandska na rok 2022 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Holandska na rok 2022

Delegáciám v prílohe zasielame uvedený návrh odporúčania Rady v znení, ktoré revidovali a odsúhlasili rôzne výbory Rady, vychádzajúci z návrhu Komisie COM(2022) 621 final.

ODPORÚČANIE RADY

Z ...,

ktoré sa týka hospodárskych politík Holandska a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Holandska na rok 2022

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii¹, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh², a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

¹ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

² Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.

- (1) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241³, ktorým sa zriadil Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, nadobudlo účinnosť 19. februára 2021. Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti poskytuje finančnú podporu na vykonávanie reforiem a investícií, pričom so sebou prináša fiškálny impulz financovaný Úniou. Prispieva k obnove hospodárstva a vykonávaniu udržateľných reforiem a investícií zvyšujúcich rast, najmä na podporu zelenej a digitálnej transformácie, a zároveň posilňuje odolnosť hospodárstiev členských štátov a ich potenciálny rast. Okrem toho prispieva aj k posilneniu udržateľných verejných financií a k podpore rastu a tvorby pracovných miest v strednodobom a dlhodobom horizonte. Maximálny finančný príspevok pre členský štát v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti bude aktualizovaný v júni 2022 v súlade s článkom 11 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2021/241.

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Komisia 24. novembra 2021 prijala ročný prieskum udržateľného rastu, čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2022. Náležite zohľadnila sociálny záväzok z Porta k ďalšiemu vykonávaniu Európskeho piliera sociálnych práv vyhláseného Európskym parlamentom, Radou a Komisiou 17. novembra 2017, podpísaný 7. mája 2021. Európska rada 25. marca 2022 schválila priority ročného prieskumu udržateľného rastu na rok 2022. Komisia 24. novembra 2021 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej určila Holandsko za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým bude potrebné hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady o hospodárskej politike eurozóny a návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2022, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv. Rada prijala 5. apríla 2022 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny⁴ (ďalej len „odporúčanie na rok 2022 týkajúce sa eurozóny“) a 14. marca 2022 spoločnú správu o zamestnanosti.

⁴ Odporúčanie Rady z 5. apríla 2022 o hospodárskej politike eurozóny (Ú. v. EÚ C 153, 7.4.2022, s. 1).

- (3) Invázia Ruska na Ukrajinu, ktorá nasledovala po globálnej pandémie, výrazne zmenila geopolitický a hospodársky kontext. Vplyv tejto invázie na hospodárstva členských štátov sa prejavil okrem iného vyššími cenami energií, potravín a surovín a horšími vyhlídkami rastu. Vyššie ceny energií veľmi negatívne ovplyvňujú predovšetkým najzraniteľnejšie domácnosti, ktoré žijú v energetickej chudobe alebo sú ňou ohrozené, ako aj podniky, ktoré najviac pociťujú prudký nárast cien energií. Okrem toho Únia zažíva bezprecedentný prílev ľudí, ktorí utekajú z Ukrajiny. Vplyv hospodárskych dôsledkov útočnej vojny Ruska sa v členských štátoch prejavuje v rôznej miere. V tejto súvislosti bola vykonávacím rozhodnutím Rady (EÚ) 2022/382⁵ dňa 4. marca 2022 prvýkrát aktivovaná smernica Rady 2001/55/ES⁶, ktorou sa vysídleným osobám z Ukrajiny udeľuje právo na oprávnený pobyt v Únii, ako aj prístup k vzdelávaniu a odbornej príprave, na trh práce, k zdravotnej starostlivosti, bývaniu a sociálnemu zabezpečeniu.

⁵ Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/382 zo 4. marca 2022, ktorým sa konštatuje skutočnosť, že došlo k hromadnému prílevu vysídlených osôb z Ukrajiny v zmysle článku 5 smernice 2001/55/ES, a zavádza sa dočasná ochrana (Ú. v. EÚ L 71, 4.3.2022, s. 1).

⁶ Smernica Rady 2001/55/ES z 20. júla 2001 o minimálnych štandardoch na poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb a o opatreniach na podporu rovnováhy úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní takýchto osôb a znášaní z toho vyplývajúcich dôsledkov (Ú. v. ES L 212, 7.8.2001, s. 12).

- (4) Vzhľadom na rýchlo sa meniacu hospodársku a geopolitickú situáciu bude európsky semester v roku 2022 pokračovať vo svojej rozsiahlej koordinácii hospodárskych politík a politík zamestnanosti a zároveň sa bude vyvíjať v súlade s požiadavkami na vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ako sa uvádza v ročnom prieskume udržateľného rastu na rok 2022. Na plnenie priorít jednotlivých politík v rámci európskeho semestra je nevyhnutné, aby sa vykonávali prijaté plány obnovy a odolnosti, keďže tieto plány riešia všetky príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny vydané v cykloch európskeho semestra 2019 a 2020 alebo ich významnú podskupinu. Odporúčania pre jednotlivé krajiny na roky 2019 a 2020 sú naďalej rovnako relevantné aj pre plány obnovy a odolnosti, ktoré boli revidované, aktualizované alebo zmenené v súlade s článkami 14, 18 a 21 nariadenia (EÚ) 2021/241, a to popri akýchkoľvek iných odporúčaníach pre jednotlivé krajiny vydaných do dátumu predloženia takýchto revidovaných, aktualizovaných alebo zmenených plánov.
- (5) Všeobecná úniková doložka Paktu stability a rastu je aktívna od marca 2020. Komisia vo svojom oznámení z 3. marca 2021 s názvom „Rok od vypuknutia pandémie COVID-19: reakcia fiškálnej politiky“ vyjadrila názor, že rozhodnutie o deaktivácii alebo pokračovaní v uplatňovaní všeobecnej únikovej doložky by sa malo prijať po celkovom posúdení stavu hospodárstva, pričom kľúčovým kvantitatívnym kritériom by mala byť úroveň hospodárskej činnosti v Únii alebo eurozóne v porovnaní s predkrízovými úrovňami (z konca roku 2019). Zvýšená neistota a výrazné riziká horšieho než očakávaného vývoja v súvislosti s hospodárskym výhľadom v kontexte vojny v Európe, bezprecedentné zvyšovanie cien energií a pokračujúce narušenia dodávateľských reťazcov si vyžadujú predĺženie uplatňovania všeobecnej únikovej doložky Paktu stability a rastu aj v roku 2023.

- (6) V súlade s prístupom uvedeným v odporúčaní Rady z 18. júna 2021⁷, ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Holandska na rok 2021, sa celkové zámery fiškálnej politiky v súčasnosti najlepšie merajú ako zmena primárnych výdavkov (bez diskrečných príjmových opatrení a bez dočasných núdzových opatrení súvisiacich s krízou COVID-19), ale so započítaním výdavkov financovaných z nenávratných grantov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie, vo vzťahu k strednodobému potenciálnemu rastu⁸. Nad rámec celkových zámerov fiškálnej politiky a s cieľom posúdiť, či je vnútroštátna fiškálna politika obozretná a či jej zloženie prispieva k udržateľnej obnove v súlade so zelenou a digitálnou transformáciou, sa pozornosť venuje aj vývoju primárnych bežných výdavkov (bez diskrečných príjmových opatrení a bez dočasných núdzových opatrení súvisiacich s krízou COVID-19) a investícií financovaných z vnútroštátnych zdrojov⁹.

⁷ Odporúčanie Rady z 18. júna 2021, ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Holandska na rok 2021 (Ú. v. EÚ C 304, 29.7.2021, s. 88).

⁸ Odhady týkajúce sa zámerov fiškálnej politiky a ich zložiek uvedené v tomto odporúčaní sú odhady Komisie založené na predpokladoch, z ktorých vychádza prognóza Komisie z jari 2022. Komisiou odhadovaný strednodobý potenciálny rast nezahŕňa pozitívny vplyv reforiem, ktoré sú súčasťou plánu obnovy a odolnosti a ktoré môžu posilniť potenciálny rast.

⁹ Nie sú financované z grantov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie.

- (7) Komisia 2. marca 2022 prijala oznámenie poskytujúce všeobecné usmernenia v oblasti fiškálnej politiky na rok 2023 (ďalej len „fiškálne usmernenia“) a ktorého cieľom bolo podporiť prípravu programov stability a konvergenčných programov členských štátov, a tým posilniť koordináciu politik. Komisia konštatovala, že na základe makroekonomického výhľadu prognózy zo zimy 2022 bude v roku 2023 zrejme vhodné prejsť z podporných súhrnných zámerov fiškálnej politiky z rokov 2020 – 2022 na všeobecne neutrálne súhrnné zámery fiškálnej politiky, pričom treba pohoťovo reagovať na vyvíjajúcu sa hospodársku situáciu. Komisia oznámila, že fiškálne odporúčania na rok 2023 by mali byť pre jednotlivé členské štáty aj naďalej diferencované, pričom by sa v nich mali zohľadňovať možné cezhraničné účinky presahovania. Komisia vyzvala členské štáty, aby usmernenia zohľadnili vo svojich programoch stability a konvergenčných programoch. Komisia sa zaviazala, že bude pozorne monitorovať hospodársky vývoj a podľa potreby upraví svoje politické usmernenia, a to najneskôr v rámci jarného balíka európskeho semestra koncom mája 2022.
- (8) Pokiaľ ide o fiškálne usmernenia, vo fiškálnych odporúčaniach na rok 2023 je zohľadnený zhoršený hospodársky výhľad, zvýšená neistota a ďalšie riziká horšieho než očakávaného vývoja, ako aj vyššia inflácia v porovnaní s prognózou Komisie zo zimy 2022. Na základe uvedených skutočností je v rámci fiškálnej reakcie nutné zvýšiť verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti, ako aj prostredníctvom cielených a dočasných opatrení zachovať kúpnu silu najzraniteľnejších domácností s cieľom zmierniť vplyv zvýšenia cien energií a pomôcť obmedziť inflačné tlaky vyplývajúce z druhotných účinkov. Fiškálna politika musí zostať pružná, aby sa prispôsobila rýchlo sa vyvíjajúcim okolnostiam vrátane výziev vyplývajúcich z útočnej vojny Ruska proti Ukrajine, pokiaľ ide o obranu a bezpečnosť, a musí byť diferencovaná v jednotlivých členských štátoch v závislosti od ich fiškálnej a hospodárskej situácie, a to aj z hľadiska ich expozície voči kríze a prílevu vysídlených osôb z Ukrajiny.

- (9) Holandsko predložilo 29. apríla 2022 svoj program stability na rok 2022 v súlade s článkom 4 nariadenia (ES) č. 1466/97. Národný program reforiem zatiaľ nepredložilo, keďže tento program bude začlenený do plánu obnovy a odolnosti.
- (10) Komisia 23. mája 2022 uverejnila správu o krajine týkajúcu sa Holandska na rok 2022. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Holandsko dosiahlo pri plnení príslušných odporúčaní pre danú krajinu prijatých Radou v rokoch 2019, 2020 a 2021, ako aj nové a vznikajúce výzvy vrátane výziev, ktoré sa objavili v dôsledku invázie Ruska na Ukrajinu. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Holandska pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľov Únie v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja.
- (11) Komisia vykonala v súvislosti s Holandskom hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 a jeho výsledky uverejnila 23. mája 2022. Komisia dospela k záveru, že v Holandsku existujú makroekonomické nerovnováhy. Zraniteľné miesta sa týkajú predovšetkým vysokého objemu súkromného dlhu a veľkého prebytku bežného účtu a majú cezhraničný význam.

(12) Rada vo svojom odporúčaní z 20. júla 2020¹⁰ odporučila Holandsku, aby v súlade so všeobecnou únikovou doložkou prijalo v rokoch 2020 a 2021 všetky potrebné opatrenia na účinné riešenie pandémie COVID-19, posilnenie hospodárstva a podporu následnej obnovy. Zároveň mu odporučila, aby – ak to hospodárske podmienky umožnia – uskutočňovalo fiškálne politiky zamerané na dosiahnutie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií a zabezpečenie udržateľnosti dlhovej služby pri súčasnom zvyšovaní investícií. Podľa údajov overených Eurostatom deficit verejných financií Holandska klesol z 3,7 % HDP v roku 2020 na 2,5 % HDP v roku 2021. V rámci reakcie fiškálnej politiky Holandsko v roku 2021 podporovalo obnovu hospodárstva, pričom objem dočasných núdzových podporných opatrení predstavoval 3,3 % HDP v rokoch 2020 aj 2021. Opatrenia, ktoré Holandsko prijalo v roku 2021, boli v súlade s odporúčaním Rady z 20. júla 2020. Diskrečné rozpočtové opatrenia, ktoré vláda prijala v rokoch 2020 a 2021, boli dočasné alebo vyvážené kompenzačnými opatreniami. Podľa údajov overených Eurostatom sa verejný dlh znížil z 54,3 % HDP v roku 2020 na 52,1 % HDP v roku 2021.

¹⁰ Odporúčanie Rady z 20. júla 2020, ktoré sa týka národného programu reforiem Holandska na rok 2020 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Holandska na rok 2020 (Ú. v. EÚ C 282, 26.8.2020, s. 122).

(13) Makroekonomický scenár, z ktorého vychádzajú rozpočtové prognózy v programe stability na rok 2022, je realistický. Vláda predpokladá, že reálny HDP sa v roku 2022 zvýši o 3,6 % a v roku 2023 o 1,7 %. V prognóze Komisie z jari 2022 sa v roku 2022 predpokladá obdobný rast reálneho HDP na úrovni 3,3 % a v roku 2023 rast na úrovni 1,6 %. Vláda vo svojom programe stability na rok 2022 očakáva, že celkový deficit zostane v roku 2022 na úrovni 2,5 % HDP a v roku 2023 klesne na 2,3 % HDP. Podľa programu stability na rok 2022 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa v roku 2022 zníži na 53,1 % a v roku 2023 na 52,7 %. Na základe opatrení v príslušných oblastiach politiky, ktoré boli známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2022 predpokladá deficit verejných financií na úrovni 2,7 % HDP v roku 2022 a 2,1 % HDP v roku 2023. Ide o úroveň, ktorá je vyššia ako deficit na rok 2022 predpokladaný v programe stability na rok 2022, a to predovšetkým z dôvodu, že opatrenia prijímané v reakcii na vysoké ceny energií boli v programe zahrnuté iba čiastočne, a ktorá je v prípade roku 2023 o čosi nižšia, a to predovšetkým z dôvodu nižšej úrovne tvorby hrubého fixného kapitálu a iných výdavkov očakávaných Komisiou. V prognóze Komisie z jari 2022 sa počíta s nižším pomerom verejného dlhu k HDP, a to na úrovni 51,4 % v roku 2022 a 50,9 % v roku 2023. Tento rozdiel je spôsobený odlišnou prognózou nominálneho HDP. Podľa prognózy Komisie z jari 2022 sa strednodobý (desaťročný priemerný) rast potenciálneho HDP odhaduje na 1,5 %.

- (14) Vláda v roku 2022 postupne zrušila väčšinu opatrení prijatých v reakcii na krízu COVID-19, takže sa predpokladá, že objem dočasných núdzových opatrení klesne z 3,4 % HDP v roku 2021 na 0,9 % HDP v roku 2022. Deficit verejných financií je ovplyvnený opatreniami prijatými na zmiernenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvýšenia cien energií, ktoré sa v prognóze Komisie z jari 2022 odhadujú na 0,7 % HDP v roku 2022 a ktoré sa roku 2023 postupne zrušia¹¹. Tieto opatrenia pozostávajú najmä zo sociálnych transferov pre chudobnejšie domácnosti a zníženia nepriamych daní zo spotreby energie. Tieto opatrenia boli oznámené ako dočasné. Ak však ceny energií zostanú v roku 2023 zvýšené, niektoré z nich by sa mohli uplatňovať aj naďalej. Jedno z týchto opatrení nie je cieleňé, a to konkrétne zníženie nepriamych daní zo spotreby energie. Deficit verejných financií je ovplyvnený aj nákladmi na poskytnutie dočasnej ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny, pričom v prognóze Komisie z jari 2022 sa predpokladá, že v rokoch 2022 aj 2023¹² budú na úrovni 0,1 % HDP, ako aj zvýšením nákladov na výdavky na obranu o 0,1 % HDP v roku 2023.
- (15) Rada 18. júna 2021 odporučila, aby Holandsko v roku 2022 sledovalo podporné zámery fiškálnej politiky vrátane impulzu poskytnutého Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti a aby zachovalo investície financované z vnútroštátnych zdrojov. Rada zároveň Holandsku odporučila, aby – ak to hospodárske podmienky umožnia – uskutočňovalo fiškálnu politiku zameranú na dosiahnutie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií a zabezpečenie fiškálnej udržateľnosti v strednodobom horizonte a aby súčasne zvyšovalo investície s cieľom posilniť rastový potenciál.

¹¹ Tieto údaje predstavujú úroveň ročných rozpočtových nákladov na uvedené opatrenia prijaté od jesene 2021, a to vrátane bežných príjmov a výdavkov, ako aj prípadných opatrení v oblasti kapitálových výdavkov.

¹² Predpokladá sa, že do konca roka 2022 sa celkový počet osôb vysídlených z Ukrajiny prichádzajúcich do Únie postupne zvýši na 6 miliónov, pričom ich geografické rozloženie je odhadnuté na základe veľkosti existujúcej diaspóry, relatívneho počtu obyvateľov prijímajúceho členského štátu a skutočného rozmiestnenia vysídlených osôb z Ukrajiny v rámci Únie v marci 2022. Pokiaľ ide o rozpočtové náklady na osobu, odhady vychádzajú z mikrosimulačného modelu Spoločného výskumného centra Komisie s názvom Euromod, pričom sa zohľadňujú tak peňažné transfery, na ktoré ľudia môžu mať nárok, ako aj vecné dávky, ako je vzdelávanie a zdravotná starostlivosť.

(16) Podľa prognózy Komisie z jari 2022, ako aj informácií uvedených v programe stability Holandska na rok 2022 sa predpokladá, že zámery fiškálnej politiky budú v roku 2022 podporné a dosiahnu úroveň -2,6 % HDP, čo je v súlade s odporúčaním Rady¹³. Kladný príspevok výdavkov financovaných z grantov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie k hospodárskej činnosti má byť v porovnaní s rokom 2021 naďalej stabilný¹⁴. Predpokladá sa, že investície financované z vnútroštátnych zdrojov budú v roku 2022 predstavovať neutrálny príspevok k zámerom fiškálnej politiky na úrovni 0,0 percentuálneho bodu¹⁵. Holandsko preto plánuje v súlade s odporúčaním Rady zachovať investície financované z vnútroštátnych zdrojov. Zároveň sa predpokladá, že rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez nových príjmových opatrení) bude v roku 2022 predstavovať expanzívny príspevok k celkovým zámerom fiškálnej politiky na úrovni 2,0 percentuálneho bodu. Tento významný expanzívny príspevok zahŕňa dodatočný vplyv opatrení na riešenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvýšenia cien energií (0,7 % HDP), ako aj náklady na poskytnutie dočasnej ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny (0,1 % HDP), pričom podľa predpokladov k rastu čistých bežných výdavkov prispievajú okrem iného aj ďalšie opatrenia v oblasti klímy zamerané na znižovanie emisií skleníkových plynov a na podporu udržateľnej energie predstavujúce príspevok na úrovni 0,3 % HDP, ako aj opatrenia v oblasti vzdelávania (rekvalifikácia a odborné vzdelávanie učiteľov) predstavujúce príspevok 0,2 % HDP.

¹³ Záporné znamienko ukazovateľa znamená, že rast primárnych výdavkov je vyšší než strednodobý hospodársky rast, čo poukazuje na expanzívnu fiškálnu politiku.

¹⁴ Ide o prognózy Komisie vychádzajúce z lineárneho profilu výdavkov. Komisia zatiaľ nedostala plán obnovy a odolnosti Holandska.

¹⁵ Predpokladá sa, že ostatné kapitálové výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov budú predstavovať expanzívny príspevok vo výške 0,5 percentuálneho bodu HDP. Čiastočne to možno vysvetliť investičnými finančnými prostriedkami poskytnutými obciam na vykonávanie politiky v oblasti klímy a dodatočným financovaním opatrení týkajúcich sa mládeže.

- (17) V prognóze Komisie z jari 2022 sa uvádza, že zámery fiškálnej politiky budú v roku 2023 za predpokladu nezmenenej politiky predstavovať +0,5 % HDP¹⁶. Kladný príspevok výdavkov financovaných z grantov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie k hospodárskej činnosti má byť v porovnaní s rokom 2022 naďalej stabilný. Predpokladá sa, že investície financované z vnútroštátnych zdrojov budú v roku 2023 predstavovať expanzívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky na úrovni 0,1 percentuálneho bodu¹⁷. Zároveň sa predpokladá, že rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez nových príjmových opatrení) bude v roku 2023 predstavovať reštriktívny príspevok k celkovým zámerom fiškálnej politiky na úrovni 1,0 percentuálneho bodu. Zahŕňa to vplyv postupného rušenia opatrení na riešenie zvýšených cien energií (0,7 % HDP).
- (18) V programe stability na rok 2022 sa očakáva, že deficit verejných financií postupne klesne na úroveň 2,5 % HDP v roku 2024 a následne do roku 2025 vzrastie na 2,9 %. Deficit verejných financií má teda v časovom rámci programu stability na rok 2022 zostať pod úrovňou 3 % HDP. V týchto prognózach sa predpokladajú niektoré dodatočné, doteraz nešpecifikované opatrenia fiškálnej konsolidácie. Podľa programu stability na rok 2022 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa bude do roku 2025 zvyšovať, a to konkrétne na 53,1 % v roku 2024 a na 54,4 % v roku 2025. Podľa analýzy Komisie sa zdá, že riziká v oblasti udržateľnosti dlhovej služby sú v strednodobom horizonte stredné.

¹⁶ Kladné znamienko ukazovateľa naopak znamená, že rast primárnych výdavkov je nižší než strednodobý hospodársky rast, čo poukazuje na reštriktívnu fiškálnu politiku.

¹⁷ Predpokladá sa, že ostatné kapitálové výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov budú predstavovať expanzívny príspevok vo výške 0,4 percentuálneho bodu HDP. Čiastočne to možno vysvetliť investičnými finančnými prostriedkami poskytnutými obciam na vykonávanie politiky v oblasti klímy a dodatočným financovaním opatrení týkajúcich sa mládeže.

- (19) Deformácie na trhu s bývaním prispievajú k rýchlemu rastu cien obytných nehnuteľností a k vysokej zadlženosti domácností, čo spôsobuje zraniteľnosť domácností voči hospodárskym otrasom. V roku 2021 sa rast cien obytných nehnuteľností prudko zvýšil, pričom vykazoval ročnú mieru rastu 15 %. Na trhu s bývaním sa pri tom čoraz častejšie prejavujú známky nadhodnocovania nehnuteľností prehlbujúce riziká a slabé miesta. Hoci sa daňová odpočítateľnosť v prípade hypotekárnych úrokov postupne znižuje, toto zníženie je len čiastočné, pričom príslušná daňová úľava na hypotekárne platby zostáva veľkorysá. Spolu s relatívne vysokými úverovými limitmi (pomer výšky úveru k hodnote zabezpečenia) to naďalej prispieva k značnému zvýhodňovaniu dlhu domácností. Zároveň je trh so súkromným nájomným bývaním naďalej malý a nedostatočne rozvinutý. Absencia dobre fungujúceho stredného segmentu na trhu s nájomným bývaním predstavuje pre domácnosti stimul motivujúci k nákupu nehnuteľnosti namiesto jej prenájmu, čo prispieva k vysokému pomeru dlhu k príjmu a k finančnej zraniteľnosti. Rigidita na strane ponuky prehlbuje deformácie na trhu s bývaním. Vzhľadom na relatívne nepružnú ponuku bývania sa zvyšuje riziko, že politiky zamerané na zvýšenie cenovej dostupnosti bývania povedú k stimulácii dopytu a v konečnom dôsledku k ďalšiemu zvýšeniu cien obytných nehnuteľností, a teda k oslabeniu pôvodného cieľa daných politík.
- (20) V rámci dôchodkového systému sa síce darí dosahovať dobré výsledky z hľadiska primeranosti dôchodkov a fiškálnej udržateľnosti, no zamestnanecký dôchodkový systém (druhý pilier) má nedostatky, pokiaľ ide o medzigeneračnú spravodlivosť, transparentnosť dôchodkových práv a flexibilitu. Príspevky do druhého piliera sú vysoké a v záujme absorbovania nerovnováh v bilanciách dôchodkových fondov by mohlo byť potrebné pristúpiť k potenciálne výrazným úpravám príspevkov. Značné úspory v rámci povinného sporenia zároveň prispievajú k prebytku bežného účtu. Vďaka reforme dôchodkového systému by sa mohla zvýšiť odolnosť dôchodkových fondov voči otrasom. V nadväznosti na rámcovú dohodu o všeobecných zásadách dôchodkovej reformy z roku 2019 sa vláda a sociálni partneri v júni 2020 dohodli na novej zmluvnej štruktúre druhého piliera. Celkovým cieľom plánovanej reformy je riešenie hlavných slabých miest dôchodkového systému. Holandský parlament má v priebehu roka 2022 prerokovať a prijať legislatívne opatrenia na realizáciu dohodnutej dôchodkovej reformy. Hlavnou výzvou bude potom úplná realizácia reformy, ktorú bude treba dôsledne monitorovať.

- (21) Holandsko 22. decembra 2021, 23. decembra 2021 a 22. marca 2022 predložilo programy politiky súdržnosti, ako sa stanovuje v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060¹⁸. V súlade s nariadením (EÚ) 2021/1060 má Holandsko pri programovaní fondov politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027 zohľadniť príslušné odporúčania pre danú krajinu. Predstavuje to predpoklad na zlepšenie účinnosti a maximalizáciu pridanej hodnoty finančnej podpory, ktorá sa má získať z fondov politiky súdržnosti, ako aj podporu koordinácie, komplementarity a koherentnosti medzi týmito fondmi politiky súdržnosti a inými nástrojmi a fondmi Únie. Úspešné vykonávanie programov politiky súdržnosti závisí aj od odstránenia prekážok brániacich investíciám na podporu zelenej a digitálnej transformácie a vyváženého územného rozvoja.

¹⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 159).

(22) Podiel flexibilných foriem zamestnávania zostáva vysoký a predstavuje podstatný podiel trhu práce v Holandsku. To poukazuje na rastúce riziko segmentácie trhu práce. Využívanie týchto foriem zamestnávania je do značnej miery ovplyvnené inštitucionálnymi faktormi a vnútroštátnymi politickými rozhodnutiami, ako sú rozdiely týkajúce sa daňového zaobchádzania (v prípade samostatne zárobkovo činných osôb bez zamestnancov), sociálneho zabezpečenia a predpisov na ochranu práce. Tieto rozličné hybné sily a inštitucionálne faktory predstavujú veľké finančné (de)motivačné stimuly, ktoré pôsobia obzvlášť deformačne na okraji trhu práce. Pandémia COVID-19 zároveň upozornila na riziká segmentovaného trhu práce a na nepriaznivú situáciu v oblasti zamestnanosti a sociálneho zabezpečenia, ktorej čelia určité skupiny, ako aj na významné výzvy v súvislosti s prístupom k primeranej sociálnej ochrane v prípade samostatne zárobkovo činných osôb, ktoré majú často nedostatočné, resp. nemajú žiadne nemocenské poistenie, poistenie pre prípad invalidity alebo nezamestnanosti či starobné poistenie. Ďalšie opatrenia na objasnenie klasifikácie pracovného vzťahu samostatne zárobkovo činných osôb a presadzovanie uplatniteľných pravidiel by okrem toho mohli pomôcť znížiť mieru nepravej samostatnej zárobkovej činnosti.

- (23) Nedostatok pracovných síl ďalej stúpala, pričom sa čoraz väčšmi prejavoval vo všetkých odvetviach v súlade s celkovou hospodárskou obnovou a nárastom dopytu po pracovnej sile. Z prognóz trhu práce vyplýva, že v budúcnosti bude naďalej pokračovať trend tzv. prehriateho trhu práce, a to najmä v oblasti vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, technických pozícií a v odvetví informačných a komunikačných technológií. V krátkodobom horizonte sa očakáva aj výrazný nedostatok pracovných síl v stavebníctve. Hrozí, že prehriaty trh práce zabrzdí veľké investície potrebné v rámci zelenej a digitálnej transformácie. Na trhu zároveň existuje nevyužitá alebo nedostatočne využitá pracovná sila, a to predovšetkým s prihliadnutím na nižšiu mieru zamestnanosti v prípade osôb s migrantským pôvodom a vzhľadom na vysoký podiel pracovných miest na čiastočný úväzok. Vďaka stimulom na zvýšenie počtu hodín odpracovaných pracovníkmi na čiastočný úväzok, z ktorých nemalo sú ženy (v roku 2021 pracovalo na čiastočný úväzok 62,5 % zamestnaných žien), by sa mohol ďalej znížiť existujúci nedostatok pracovných síl na trhu práce, ako aj priemerný rozdiel v odmeňovaní a dôchodkoch žien a mužov. Zmierniť nedostatok pracovných síl a zručností by mohla pomôcť aktivácia a zvyšovanie kvalifikácie alebo rekvalifikácia neaktívnych osôb (tých, ktorí nepracujú ani si nehľadajú prácu), dlhodobo nezamestnaných osôb a osôb na okraji trhu práce prostredníctvom cielených a špecializovaných opatrení. Zároveň by sa tak podporila rovnosť príležitostí a aktívne začleňovanie.
- (24) Vzhľadom na mandát hláv štátov, resp. predsedov vlád Únie, ktorý je stanovený vo vyhlásení z Versailles, je cieľom návrhu Komisie pre REPowerEU čo najskôr ukončiť závislosť Únie od dovozu fosílnych palív z Ruska. Na tento účel Komisia plánuje v dialógu s členskými štátmi určiť najvhodnejšie projekty, investície a reformy na vnútroštátnej úrovni, regionálnej úrovni a na úrovni Únie. Cieľom týchto opatrení je znížiť celkovú závislosť od fosílnych palív a prejsť na dovoz fosílnych palív z iných krajín, než je Rusko.

(25) Závislosť od fosílnych palív je veľmi vysoká. Podľa údajov z roku 2020 je závislosť od fosílnych palív z Ruska na rovnakej úrovni ako priemer EÚ v prípade uhlia (54 %) a ropy (26 %), pričom v prípade zemného plynu dosahuje nižšiu úroveň (30 % oproti 44 %)¹⁹. Podiely ropy (39 % oproti 33 %) a zemného plynu (44 % oproti 24 %) na energetickom mixe sú nad priemerom Únie, zatiaľ čo podiel uhlia je nižší (6 % oproti 11 %). Závislosť od fosílnych palív by sa celkovo mohla znížiť vyššími investíciami do obnoviteľných zdrojov energie a elektrifikácie, riešením problémov v infraštruktúre a zvyšovaním energetickej efektívnosti. Zásadný význam má zintenzívnenie úsilia s ambíciou dosiahnuť do roku 2030 ciele EÚ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Holandsko bolo piatym členským štátom s najhoršími výsledkami, pokiaľ ide o podiel energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej spotrebe energie v roku 2020. Zároveň patrí medzi krajiny s najväčšou medzerou medzi podielom energie z obnoviteľných zdrojov v roku 2020 a cieľmi Únie v oblasti obnoviteľných zdrojov na rok 2030. Na zintenzívnenie využívania energie z obnoviteľných zdrojov, ako aj na zvýšenie kapacity siete potrebnej na prenos energie z obnoviteľných zdrojov z výrobných do spotrebiteľských miest sú potrebné dodatočné investície. Budovanie kapacity siete má osobitný význam, keďže kapacitné obmedzenia v elektrizačnej sústave sa v roku 2021 naďalej zhoršovali, čo viedlo k oneskoreniam vo vykonávaní projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Administratívne postupy na rozvoj kapacít v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov by sa mohli ďalej zjednodušiť a zefektívniť. Pri investíciách do novej infraštruktúry a sietí na rozvod plynu by sa podľa možnosti malo dbať na ich odolnosť voči budúcim zmenám, aby sa mohli v budúcnosti preorientovať na udržateľné palivá a stať sa tak dlhodobými udržateľnými. Zvýšenie energetickej efektívnosti navyše ponúka nákladovo efektívnu príležitosť na ďalšie znižovanie emisií uhlíka a závislosti od fosílnych palív vrátane týchto palív dovážaných z Ruska. Konkrétny priestor na zlepšenia možno nájsť v sektore stavebníctva, a to v súvislosti s obnovou budov a zavádzaním tepelných čerpadiel a diaľkového vykurovania. Zlepšenia možno dosiahnuť aj prostredníctvom elektrifikácie a poskytovania čistej energie pre energeticky náročné priemyselné odvetvia.

¹⁹ Eurostat (2020), podiel dovozu z Ruska na celkovom dovoze zemného plynu a ropy. Pokiaľ ide o priemer EÚ27, celkový dovoz je založený na dovoze z krajín mimo EÚ27. V prípade Holandska celkový dovoz zahŕňa obchod v rámci EÚ.

Na to, aby Holandsko dosiahlo súlad s cieľmi balíka „Fit for 55“, bude potrebné ďalšie zvýšenie ambícií v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov a zvýšenie cieľov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a energetickej efektívnosti.

- (26) Pri odstraňovaní prekážok a podpore udržateľnej mobility by mohli pomôcť ďalšie investície do dopravnej infraštruktúry. Železničná a cestná infraštruktúra je preťažená. Holandská železničná sieť je najviac vytážená v Európe. V záujme zvýšenia kapacity svojej železničnej siete Holandsko uplatňuje Európsky systém riadenia železničnej dopravy. V roku 2019 predstavovali odhadované náklady súvisiace s preťažením ciest (pohybujúcim sa mierne pod priemerom Únie) 4 % ročného HDP Holandska. Investície do infraštruktúry v oblasti udržateľnej mobility môžu mať pozitívne presahové účinky na jednotný trh vzhľadom na význam holandských dopravných uzlov (prístav Rotterdam, letisko Schiphol) a ďalej znižovať vysokú závislosť krajiny od ropy (39 % energetického mixu v roku 2020).
- (27) Nadmerná depozícia dusíka poškodzuje životné prostredie a brzdí stavebné a poľnohospodárske činnosti. Nadbytok dusíka štvornásobne prekračuje priemer Únie, pričom množstvo emisií amoniaku na hektár je najvyššie v Európe. Príliš vysoká depozícia dusíka bráni dosiahnutiu cieľov v oblasti biodiverzity, ovplyvňuje kvalitu vody a vedie k tomu, že Holandsko prekračuje prahové hodnoty stanovené v smernici Rady 91/676/EHS²⁰ (smernica o dusičnanoch). V nadväznosti na rozhodnutie Štátnej rady z roku 2019 musí holandská vláda prijať opatrenia na zníženie depozície dusíka v oblastiach sústavy Natura 2000. V záujme ďalšieho zníženia depozície dusíka je potrebné prejsť na udržateľné poľnohospodárstvo, čo si vyžaduje značné investície. Poľnohospodárstvo je zodpovedné za 45 % depozitovaných objemov dusíka, najmä z dôvodu intenzívneho chovu hospodárskych zvierat. Vzhľadom na túto skutočnosť ide o členský štát s najvyššou intenzitou chovu hospodárskych zvierat v Únii.

²⁰ Smernica Rady 91/676/EHS z 12. decembra 1991 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov (Ú. v. ES L 375, 31.12.1991, s. 1).

- (28) Hoci zrýchlenie prechodu ku klimatickej neutralite a odklonu od fosílnych palív bude mať v niektorých odvetviach za následok značné náklady na reštrukturalizáciu, Holandsko môže v rámci politiky súdržnosti využiť Mechanizmus spravodlivej transformácie, aby zmiernilo sociálno-ekonomický vplyv tohto prechodu v najviac zasiahnutých regiónoch. Holandsko môže okrem toho využiť Európsky sociálny fond plus zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057²¹ na zlepšenie pracovných príležitostí a posilnenie sociálnej súdržnosti.
- (29) Rada na základe posúdenia Komisie preskúmala program stability na rok 2022 a jej stanovisko²² je zohľadnené v odporúčaní 1.
- (30) Vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami členských štátov eurozóny a ich kolektívny príspevok k fungovaniu hospodárskej a menovej únie Rada odporučila, aby členské štáty eurozóny prijali opatrenia, ktorými vykonajú odporúčania uvedené v odporúčaní na rok 2022 pre eurozónu. V prípade Holandska je to zohľadnené najmä v odporúčaní 1 a 3.
- (31) Rada na základe hĺbkového preskúmania, ktoré uskutočnila Komisia, a príslušného posúdenia preskúmala program stability na rok 2022. Jej odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú premietnuté do nižšie uvedených odporúčaní 1 a 4. Odporúčanie 1 zároveň prispieva k plneniu odporúčania na rok 2022 pre eurozónu, predovšetkým prvého z nich. Fiškálne politiky a iné politiky uvedené v odporúčaní 1 a 4 pomáhajú riešiť okrem iného aj nerovnováhy spojené so značným prebytkom bežného účtu. Politiky uvedené v odporúčaní 1 zároveň pomáhajú riešiť nerovnováhy spojené s vysokou úrovňou súkromného dlhu,

²¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky sociálny fond plus (ESF+) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1296/2013 (Ú. v. EÚ L 231 30.6.2021, s. 21).

²² Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Holandsko v rokoch 2022 a 2023 prijalo opatrenia s týmto cieľom:

1. v roku 2023 zabezpečiť, aby bol rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov v súlade s celkovo neutrálnymi zámermi politiky, pričom sa zohľadní pokračujúca dočasná a cieľená podpora pre domácnosti a podniky, ktoré najviac pociťujú prudký nárast cien energií, a pre ľudí, ktorí utekajú z Ukrajiny; byť pripravené prispôbiť súčasné výdavky vyvíjajúcej sa situácii; zvýšiť verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti s ohľadom na iniciatívu REPowerEU, okrem iného aj využitím Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie; v období po roku 2023 uskutočňovať fiškálnu politiku zameranú na dosiahnutie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií; znížiť zvýhodňovanie dlhu domácností a deformácie na trhu s bývaním, a to aj podporou rozvoja sektora súkromného nájomného bývania a prijímaním opatrení na zvýšenie ponuky bývania; uzákoniť a zrealizovať reformu dôchodkového systému dohodnutú v rokoch 2019 a 2020;
2. urýchlene dokončiť rokovania s Komisiou o programových dokumentoch politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027, aby sa mohli začať uplatňovať;

3. podporovať primeranú sociálnu ochranu pre samostatne zárobkovo činné osoby bez zamestnancov, bojovať proti nepravej samostatnej zárobkovej činnosti a znižovať stimuly vedúce k využívaniu flexibilných alebo dočasných zmlúv; riešiť nedostatok pracovných síl a zručností, predovšetkým v oblasti zdravotnej starostlivosti, vzdelávania, digitálnych a technických pracovných miest a stavebníctva, a to aj zúžitkovaním nedostatočne využívaného pracovného potenciálu, ktorý spočíva vo vysokom podiele pracovných miest na čiastočný úväzok a v nižšej miere zamestnanosti osôb s migrantským pôvodom; posilniť príležitosti na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu, a to najmä pre osoby na okraji trhu práce a neaktívne osoby;
4. znížiť celkovú závislosť od fosílnych palív urýchlením zavádzania obnoviteľných zdrojov energie, a to predovšetkým posilnením komplementárnych investícií do sieťovej infraštruktúry a ďalším zefektívnením postupov udeľovania povolení, zvyšovaním energetickej efektívnosti, a to najmä v prípade budov, a urýchlením investícií do udržateľnej dopravy a udržateľného poľnohospodárstva.

V Bruseli

Za Radu

predseda/predsedníčka